مجله علوم پزشکی رازی دوره ۳۱، شماره پیوسته ۱۸۹، ۲۰ اسفند ۱۴۰۳ https://doi.org/10.47176/rjms.31.189

مقاله پژوهشی

ارتقای صمیمیت زناشویی با آموزش صداقت ورزی از دیدگاه احادیث اسلامی با رویکرد روانشناختی

محمد علی افخمی اردکانی: دانشجوی دکتری، گروه مشاوره، واحد خمینی شهر دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

فاطمه جوادزاده شهشهانی: استادیار، گروه آموزشی مشاوره، واحد خمینی شهر دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران (* نویسنده مسئول) javadzadeh@iaukhsh.ac.ir

محمد مسعود دیاریان: استادیار، گروه آموزشی مشاوره، واحد خمینی شهر دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

مصطفی خانزاده: استادیار، گروه آموزشی روانشناسی، موسسه آموزش عالی فیض الاسلام خمینی شهر اصفهان، ایران

چکیده

زمینه و هدف: یکی از عوامل دوام و ارتقای صمیمیت زناشویی، صداقت‌ورزی است. قطعا آموزش صداقت‌ورزی مستلزم دانستن مولفه‌های تشکیل دهنده صداقت و اجرا کردن راهکارهای عملی صداقت‌ورزی است. هدف از این پژوهش بررسی اثربخشی آموزش صداقت‌ورزی زناشویی بر صمیمیت زناشویی پس از کشف و استخراج مولفه‌ها و راهکارهای عملی صداقت زناشویی در احادیث اسلامی با رویکرد روانشناختی در سال ۱۴۰۱ بود.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع تحلیل محتوای احادیث صداقت و راستی برای طراحی بسته آموزش صداقت‌ورزی و روش پیش آزمون و پس آزمون و تحلیل کواریانس (آمار توصیفی و استنباطی) برای سنجش اثر صداقت‌ورزی بر صمیمیت زناشویی بود. جامعه آماری شامل ۲۰۰۰ نفر از اعضا و مراجعان دائمی شبکه فعالین ازدواج شهرستان اشکذر در بازه زمانی سال ۱۴۰۰- ۱۴۰۱ بود. حجم نمونه به صورت تصادفی از بین داوطلبان مشارکت در پژوهش انتخاب و در دو گروه ۱۵ زوجی قرار داده شدند. در گردآوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه صمیمیت زناشویی باگاروزی (۲۰۰۱) استفاده شد. از روش پیش آزمون و پس آزمون و تحلیل کواریانس برای بدست آوردن نتایج و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان از افزایش اثر بخشی معنادار آموزش صداقت‌ورزی در برخی از ابعاد هشت گانه صمیمیت زناشویی بود. نتایج تحلیل کواریانس چندمتغیره نشان داد سطح معناداری گروه برابر ۰/۰۴۴ ($P<۰/۰۵$) است بنابراین آموزش صداقت‌ورزی در میانگین گروه آزمایش وکنترل حداقل در یکی از متغیرهای عاطفی، روانشناختی، عقلانی، جنسی، بدنی، معنوی، زیبا شناختی و اجتماعی به طور معناداری تفاوت ایجاد کرده است.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج پژوهش بدست آمده می‌توان گفت آموزش صداقت‌ورزی به زوجین می‌تواند باعث افزایش صمیمیت کلی زوجین و حداقل یکی از متغیرهای هشت گانه صمیمیت زناشویی شود.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

کلیدواژه‌ها

صداقت،

صداقت زناشویی،

صمیمیت،

صمیمیت زناشویی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰

شیوه استناد به این مقاله:

Afkhami Ardakani MA, Javadzadeh Shahshahani F, Masoud Dayarian M, Khanzadeh M. Promoting Marital Intimacy by Teaching Honesty from the Perspective of Islamic Hadiths with a Psychological Approach. Razi J Med Sci. 2025(10 Mar);31.189.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en).

*انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 4.0 صورت گرفته است.

Razi Journal of Medical Sciences. 2025(10 Mar);31.189. https://doi.org/10.47176/rjms.31.189

Original Article

Promoting Marital Intimacy by Teaching Honesty from the Perspective of Islamic Hadiths with a Psychological Approach

Mohammad Ali Afkhami Ardakani: PhD Student of Counseling Department, Khomeini Shahr Branch of Islamic Azad University, Isfahan, Iran
Fatemeh Javadzadeh Shahshahani: Assistant Professor, Department of Counseling, Khomeini Shahr Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran (* Corresponding Author) javadzadeh@iaukhsh.ac.ir
Mohammad Masoud Dayarian: Assistant Professor, Department of Counseling, Khomeini Shahr Branch of Islamic Azad University, Isfahan, Iran
Mustafa Khanzadeh: Assistant Professor, Department of Psychology, Faizul Islam Khomeini Institute of Higher Education, Isfahan, Iran

Abstract

Background & Aims: One of the factors for the sustainability and promotion of marital intimacy is honesty. Certainly, teaching honesty requires knowing the components that constitute honesty and implementing practical solutions for honesty. Psychological theories have expressed the origin of intimacy differently. According to attachment theory, a person with a positive view of himself and others is considered a secure individual, and a person with a negative view of himself and others is considered far from attachment and intimacy. According to social exchange theory, relationship partners focus on their positive outcomes (reward) and negative outcomes (cost) in matters (including intimacy). According to social learning theory, every time partners perform positive behaviors, they learn that they can trust, and when they see negative behavior, trust decreases and they distance themselves from each other in terms of intimacy. According to the coercion theory, if people receive a suitable response from their partner after performing a specific behavior, they will continue that behavior and maintain their relationship. Marital intimacy is defined as the process of being in contact, understanding oneself and disclosing oneself in the presence of the spouse, and the emotional and psychological feelings of the couple, which are carried out in the light of empathy and self-disclosure and effective division of labor, sexual desires and establishing affection and affection, and the displayed actions of the human being at the levels of emotions, thoughts, words, physical states, self-being, acceptance, an atmosphere of trust and sexual relations. Some research has stated that the components of marital intimacy include effective personality, differentiation, marital attachment, enjoyable togetherness, family and religious teachings, rational maturity, conscious marriage, socio-economic issues, children and the transition to the parenthood stage, constructive couple interactions, instrumental and emotional support for the spouse, and improving the quality of marital life. Some articles introduce marital intimacy as a factor in creating a stable marriage. However, marital intimacy in Islamic teachings pays special attention to spiritual and godly attitudes and considers godliness to be a factor in the formation of intimate relationships. Some articles consider intimacy education enriched with Islamic teachings to be effective in reducing interpersonal problems between couples. Therefore, the main question of this research is: What effect do the components of honesty from the perspective of Islamic hadiths have on marital intimacy? As proposed in the background of the above research, no research has examined the relationship and effectiveness of the components of honesty in psychology and Islamic teachings on marital intimacy. This research was able to

Keywords
Honesty,
Marital Honesty,
Intimacy,
Marital Intimacy

Received: 04/08/2024
Published: 10/03/2025

present for the first time the theoretical foundations of honesty and practical solutions for creating honesty in couples; in the hope that the goal of promoting marital and family intimacy in various dimensions, including marital intimacy with an Iranian-Islamic style, will be achieved and some of the harm in the family area will be reduced.

Methods: The present study was a content analysis of the hadiths of honesty and truthfulness to design an honesty training package and a pre-test, post-test, and analysis of covariance (descriptive and inferential statistics) method to measure the effect of honesty on marital intimacy. The statistical population consisted of 2000 members and permanent visitors of the marriage activists network in Ashkezar city in the period 2021-2022. The sample size was randomly selected from among the volunteers participating in the study and placed in two groups of 15 couples. The Bagaroozi (2001) marital intimacy questionnaire was used to collect data. The pre-test, post-test, and analysis of covariance methods were used to obtain results and analyze the data.

Results: The results of the study showed a significant increase in the effectiveness of honesty training in some of the eight dimensions of marital intimacy. The results of the multivariate analysis of covariance showed that the significance level of the group was 0.044 ($P<0.05$), so honesty training significantly differed between the experimental and control groups in at least one of the emotional, psychological, rational, sexual, physical, spiritual, aesthetic, and social variables.

Conclusion: Based on the results of the study, it can be said that honesty training for couples can increase the overall intimacy of couples and at least one of the eight variables of marital intimacy. In explaining the strong motivation for honesty of truthful and honest people, it can be said that their tendency to be honest with others and their spouses is due to receiving a sense of trust and respect from each other and the balanced and healthy personality of honest people and benefiting themselves and people, caring, fairness, and their existential virtue, and fulfilling their responsibility, love, and friendship. The lack of significance of the spiritual, aesthetic, social, emotional, and rational intimacy variables can be explained by various reasons. A major factor in the appropriate expression of emotions, including intimacy, dates back to childhood, family, society, and culture. While many couples in different cultures and societies avoid publicly expressing aspects of intimacy with each other, and this is not taught in formal education in many educational centers, this may have had an impact on the current survey. On the other hand, teaching honesty in a few short sessions cannot change the personality of individuals that has been formed over many years. Another reason is that intimacy with a spouse requires spending time with each other and being together, and any time limit can reduce intimacy.

Conflicts of interest: None
Funding: None

Cite this article as:
Afkhami Ardakani MA, Javadzadeh Shahshahani F, Masoud Dayarian M, Khanzadeh M. Promoting Marital Intimacy by Teaching Honesty from the Perspective of Islamic Hadiths with a Psychological Approach. Razi J Med Sci. 2025(10 Mar);31.189.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en).

*This work is published under CC BY-NC-SA 4.0 licence.

مقدمه

زندگی زناشویی، شیرین‌ترین لحظات زندگی هر انسان را رقم می‌زند (۱). اما شروع، بقا و ارتقای صمیمیت زناشویی، به واسطه‌ی پیش شرط‌ها و رعایت اصول علمی و عملی برآمده از اخلاقیات، روانشناسی و آموزه‌های دینی ممکن می‌شود (۲). برخی روانشناسان یکی از اصول ازدواج موفق را صداقت‌ورزی دانسته‌اند. صداقت در بین اعضای خانواده بسیار مهم و ضروری به نظر می‌رسد تا جایی که وجود صداقت در همسران موجب تقویت رابطه زناشویی و استحکام بیشتر بنیان خانواده می‌باشد (۳). واقعیت این است که بدون نظریات، مبانی و اصول روشن علمی و کاربردی در روانشناسی و اخلاق و علوم اجتماعی نمی‌توان سازه صداقت‌ورزی را آموخت و نهادینه سازی کرد. درحال حاضر دانش نظری و راهکارهای عملی کافی برای صداقت ورزی در دسترس نیست و همین نقصان؛ متصدیان تربیتی و آحاد جامعه و خانواده‌ها را از فواید متعدد صداقت‌ورزی مانند شادی، رشد خانواده، اصلاح افکار و رفتار اعضای خانواده، احترام و اعتماد متقابل، رضایت و آرامش خاطر و اصلاح شرایط جامعه که معیارهای سلامت روان و رفتارانند باز داشته و آسیب‌هایی چون خصومت در روابط خانوادگی، کم توجهی به ارزش وکرامت انسانی همسر و فرزندان، رشد طلاق عاطفی، سستی بنیان خانواده و روابط صمیمانه را رقم زده است (۴). صداقت بقدری کارساز است که می‌تواند شخصیت و ذهنیت افراد را بدون هیچ گونه آسیبی و با آرامش روان تغییر دهد (۵). صداقت نیرویی است که توانایی از بین بردن فساد و رفع بسیاری از مشکلات اجتماعی از جامعه را دارد. ایراد موجود دیگر این است که با صرف نصیحت یا بیان اهمیت آموزه‌های اخلاقی از جمله صداقت نمی‌توان اخلاقیاتی چون صداقت را ارتقاء داد بلکه نیازمند وجود مبانی و اصول و راهکارهایی عملیاتی و دارای کارکرد عینی در صداقت ورزی هستیم. منظور از کارکرد عینی، تمام خدمات و غایات، آثار و تبعات دینداری و اخلاق مداری در زندگی افراد جامعه است که قوام و تعادل زندگی آنان را در پی دارد (۶).

به جهت جبران نقصان معرفت نظری و کاربردی و رفع خلاء بین نظر و عمل در صداقت ورزی و به منظور ایجاد تمهیدات آموزشی و مهارتی لازم در تقویت و نهادینه‌سازی صداقت بین زوجین و خانواده‌ها و بمنظور مقابله با آسیب‌های بی‌صداقتی و ارتقا سلامت خانواده؛ واکاوی عمیقی در بحث صداقت از منظر احادیث اسلامی انجام شد (۷). هدف از فراهم کردن دانش نظری جدید، دستیابی به ماهیت، مقوله‌ها و مولفه‌های تشکیل دهنده صداقت بود تا کشف و ایجاد راهکارهای عملی و بسته آموزش صداقت ورزی ممکن گردد. ژان پیاژه در روانشناسی اخلاق، راهکار رفع شکاف بین معرفت و عمل اخلاقی را انطباق درون و برون انسان بیان نموده است و معتقد است این کار از دو روش ایجاد جنبه‌های ذهنی جدید و زمینه سازی تحقق توام با اختیار آنها در خارج از ذهن امکان پذیر می‌شود (۸). ادبیات صداقت‌ورزی در روانشناسی، اخلاق، جامعه شناسی، تعلیم و تربیت و معارف دینی نشان می‌دهد که تنها مباحث اهمیت و آثار و انگیزه‌های صداقت و دروغگویی مورد توجه قرار گرفته‌اند؛ درحالی که هیچ اشاره‌ای به کارکرد، مقوله‌های اصلی و فرعی، مولفه‌ها، چالشها و بایدها و نبایدها و راهکارهای عملی ایجاد و محافظت از صداقت در روابط انسانی و زوجی نشده است (۹). از بین صاحبنظران روانشناسی، لیکرمن عدم صداقت و دروغ پردازی را نقاب بر چهره انسان معرفی می کند. صداقت نشان از سلامت وجود و دروغگویی نشان نقطه ضعف انسان و در حکم نقابی برای پنهان شدن در پس آن است، تا نادرستی‌ها فاش نشود و احساس گناه نکنیم. برخی معتقدند صداقت توام با سختی است و تحمل سختی‌های احتمالی صداقت سبب می‌شود برخی معضلات دروغگویی را ارجح بداند (۱۰). برخی صداقت را مهارتی یاد گرفتنی می‌دانند و افسانه‌ها و دروغ‌ها و خرافات مورد اعتقاد افراد را عامل اضطراب و زندانی شدن در فشار احساسات بیان نشده و انکار حقایق دانسته و راه نجات از اضطراب را کسب مهارت صداقت‌ورزی دانسته‌اند. برخی صاحبنظران با طرح دیدگاه وجودگرایان در روانشناسی، صداقت را امر فرهنگی دانسته و بیان برخی حقیقت‌ها را در برخی موارد به اندازه یک دروغ سمی دانسته‌اند (۱۱).

صداقت از نظر روانشناسی دارای آثاری چون سلامت و پایداری رابطه، پیش شرط شادی واقعی، عامل رشد زوجین و خانواده و پیش زمینه‌ی اصلاح افکار و

رفتارهای ناسالم دانسته شده است. باور و عمل به راستگویی، تاثیر مثبتی بر شخصیت و سلامت جسم و روان و بهزیستی فاعلی و صلح درونی دارد. گفتن حقیقت هنگام وسوسه دروغ می‌تواند سلامت روان و جسمی فرد را به میزان قابل توجهی بهبود بخشد. صداقت نسبت به خود و دیگران (از جمله همسر) مقدمه شادی واقعی و خیررسانی به خود و دیگران است و می‌تواند شخصیت و ذهن کسی را بدون هیچ‌گونه آسیبی و با آرامش زیاد مغز تغییر دهد. صداقت نیرویی است که توانایی از بین بردن فساد و رفع بسیاری از مشکلات اجتماعی از جامعه را دارد (۱۲).

از سوی دیگر، تئوری‌ها روانشناسی، خاستگاه صمیمیت را متفاوت بیان کرده‌اند. طبق نظریه دلبستگی، انسان با دیدگاه مثبت نسبت به خود و دیگران، فردی ایمن و انسان با دیدگاه منفی نسبت به خود ودیگران، دور از دلبستگی و صمیمیت تلقی می شود. طبق نظریه تبادل اجتماعی، شرکای رابطه بر نتایج مثبت (پاداش) و نتایج منفی (هزینه) خود در امور (از جمله صمیمیت) تمرکز می‌کنند. طبق نظریه یادگیری اجتماعی، هر بار که شرکا، رفتارهای مثبت انجام می‌دهند، آنها یاد می‌گیرند که می توانند اعتماد کنند و وقتی رفتار منفی می‌بینند، اعتماد کاسته شده و از لحاظ صمیمیت از همدیگر دور می‌شوند. طبق نظریه اجبار اگر افراد پس از انجام یک رفتار خاص از شریک زندگی خود پاسخی در خور دریافت کنند، به آن رفتار ادامه خواهند داد و ارتباطشان را حفظ می‌کنند (۱۳). صمیمیت زناشویی به فرآیند در تماس بودن، درک خود و افشای خود در حضور همسر و احساس هیجانی روانی زوجین که در سایه همدلی و خود افشاگری و تقسیم کار موثر، تمایلات جنسی و برقراری مهر و عاطفه انجام می‌شود و کنش‌های نمایش داده شده انسان در سطوح هیجانات، افکار، واژه‌ها، حالات فیزیکی، خود بودن، پذیرش، جو اعتماد و رابطه جنسی تعریف شده است (۱۴).

برخی تحقیقات مؤلفه صمیمیت زناشویی را شامل شخصیت اثربخش، تمایزیافتگی، دلبستگی زناشویی، باهم بودن لذت‌بخش، آموزه‌های خانوادگی و مذهبی، پختگی عقلانی، ازدواج آگاهانه، مسائل اجتماعی-اقتصادی، فرزندان و گذر به مرحله والدینی، تعاملات سازنده زوجی، حمایت ابزاری وعاطفی از همسر و ارتقای کیفیت زندگی زناشویی بیان کرده‌اند. برخی مقالات صمیمیت زناشویی را عامل ایجاد یک ازدواج پایدار معرفی می‌کند (۱۵). اما صمیمیت زناشویی در آموزه‌های اسلامی، توجه ویژه‌ای به نگرش معنوی و خداگرایی دارد و خدا گرایی را عامل شکل‌گیری روابط صمیمانه می‌داند. برخی مقالات آموزش صمیمیت غنی‌شده با آموزه‌های اسلامی را موثر برکاهش مشکلات بین فردی زوجین می‌دانند. بنابراین سوال اصلی این تحقیق این است مولفه‌های موجود در صداقت‌ورزی از منظراحادیث اسلامی چه اثری بر صمیمیت زناشویی دارد؟ همانگونه که در پیشینه تحقیقات فوق طرح شد هیچ تحقیقی رابطه و اثر بخشی مولفه های صداقت در روانشناسی و آموزه‌های اسلامی را بر صمیمیت زناشویی بررسی نکرده است. این پژوهش توانست برای اولین بار مبانی نظری صداقت‌ورزی و راهکارهای عملی ایجاد صداقت ورزی در زوجین را ارائه کند؛ به امید آنکه هدف ارتقای صمیمیت زناشویی و خانواده در ابعاد مختلف از جمله صمیمیت زناشویی با سبک ایرانی اسلامی فراهم گردد و مقداری از آسیب‌های حوزه خانواده کاسته شود.

روش کار

پژوهش حاضر در بخش کیفی با روش تحلیل محتوای متون احادیث با هدف کشف و استخراج مقوله‌ها، مولفه‌ها و راهکارهای عملی ایجاد، افزایش و تقویت صداقت در زوجین و در بخش کمی با روش نیمه تجربی به شیوه پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل با هدف سنجش اثر بخشی آموزش صداقت به زوجین بر میزان صمیمیت آنان انجام شد، استفاده شده است که در کمیسیون کد اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر با کد IR.IAU.KHSH.REC.1402.108 به تصویب رسید. تحلیل محتوا، روشی تحقیقی برای استنباط تکرارپذیر

و معتبر داده‌های متن است که هدفش ایجاد بینشی جدید وکشف واقعیات است. و از اواخر قرن بیستم در مخالفت با تحلیل صوری متون، بدون توجه به محتوای نهفته متن شروع شد. تحلیل محتوا سبب گرفتن نتایج معتبر و قابل تکرار از داده های استخراج شده از متن می‌شود. برای شناسایی محتوای باطنی و پنهان احادیث، روش خاص فهم روانشناختی متون دینی بکار گرفته شد که توضیح آن در این مقاله نمی‌گنجد. جامعه پژوهش حاضر شامل ۱۴۶ حدیث موجود درمنابع میزان الحکمه، محجه البیضاء و تصنیف غررالحکم بود که ۶۶ حدیث مرتبط در نمونه پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. پژوهش حاضر با روش نیمه تجربی به شیوه پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل به تحلیل داده ها پرداخت. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اعضای شبکه فعالین ازدواج شهرستان اشکذر، به تعداد ۲۰۰۰ نفر بود. اعضای گروه نمونه به شیوه داوطلبانه انتخاب شدند و به شیوه تصادفی در دوگروه کنترل ۱۵زوج و گروه آزمایش ۱۵زوج جایگزین شدند. شرایط ورود به پژوهش داشتن سابقه حداقل دو سال زندگی زناشویی و حضور مستمر در جلسات آموزشی و انجام تکالیف بود. شرایط خروج از جلسات آموزشی عدم حضور مستمر در جلسات آموزشی به مدت دو جلسه بود.کارگاه آموزش صداقت ورزی برای گروه آزمایش، طی۹ جلسه و هر جلسه ۲ ساعت در هفته اجرا گردید و برای هر جلسه تمرینات عملی ارائه شد. در دو نوبت پیش آزمون و پس آزمون پرسشنامه صمیمیت زناشویی اجرا شد و در نهایت نتایج هردو گروه تجزیه و تحلیل گردید.

ابزار پژوهش در این مطالعه شامل پرسشنامه صمیمیت زناشویی باگاروزی شامل ۴۱ سوال بود و نیاز به صمیمیت عاطفی، روانشناختی، عقلانی، جنسی، بدنی، معنوی، زیباشناختی و تفریحی/ اجتماعی را می سنجد. مقیاس پرسشنامه در طیف لیکرت از ۱ تا ۱۰ نمره گذاری می شود. گزینه ۱ در پاسخنامه با عبارت (اصلا یک نیاز قوی نیست) شروع و درگزینه ۱۰ با پاسخ (نیاز شدیدا قوی دارم) تمام می‌شود. نمرات بالاتر برای هر فرد، بیانگر نیاز او به دریافت صمیمیت بیشتر از جانب همسر و نمره پایین‌تر به معنی عدم نیاز به دریافت صمیمیت از جانب همسر می‌باشد. بالاترین نمره در همه مقیاس‌ها ۵۰ و در مقیاس صمیمیت معنوی ۶۰ می باشد. پژوهش بررسی تفاوت های جنسیتی بین ابعاد مختلف صمیمیت در دانشجویان متاهل پایایی این آزمون را (۰/۸۲) گزارش نموده است. اعتمادی پس از ترجمه این پرسشنامه و انجام بررسی های لازم، ضریب پایایی کل این پرسشنامه را با آلفای کرونباخ (۰/۹۴) و روایی همزمان را (۰/۵۸) گزارش کرده است. از روش پیش آزمون و پس آزمون و تحلیل کواریانس برای بدست آوردن نتایج و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج جمعیت شناسی تحقیق نشان داد سن اعضای نمونه برای دو گروه آزمایش و کنترل بسیار به هم نزدیک بوده و اکثر اعضای نمونه دارای مدرک فوق دیپلم و کارشناسی با میزان ۴۰ درصد بودند و در گروه کنترل اکثر اعضای نمونه دارای مدرک فوق دیپلم با میزان ۴۰ درصد بودند. در گروه آزمایش کمینه و بیشینه سن شرکت کنندگان به ترتیب ۲۷ و ۴۹ سال است. اکثر شرکت کنندگان هر دو گروه را زوجین جوان تشکیل داده و میانگین سنی آنان ۳۸/۵ سال است.

یافته‌های توصیفی نشان داد میانگین نمره صمیمیت در ابعاد عاطفی، روانشناختی، عقلانی، جنسی، بدنی، زیباشناختی درگروه آزمایش بعد از آموزش نسبت به گروه کنترل بزرگتر است و دارای افزایش نسبتا خوبی است. اما میانگین نمره صمیمیت معنوی و اجتماعی زوجین در گروه آزمایش بعد از آموزش نسبت به گروه کنترل افزایش اندکی داشت. طبق یافته‌های جدول ۱، سطح معناداری آزمون M باکس برابر ۰/۲۳۳

جدول ۱- آزمون همگونی ماتریس واریانس-کوواریانس متغیرهای صمیمیت زناشویی

M باکس	درجه‌آزادی۱	درجه‌آزادی۲	سطح معناداری
۶۳/۲۹۶	۳۶	۲۲۷۴/۶۴۱	۰/۲۳۳

(P>۰/۰۵) اســـت، لذا می‌توان نتیجـه گر فت که پیش‌فرض همگونی ماتریس وار یانس-کووار یانس در سطح خطای ۵ درصد برقرار است.

با اســـتناد به نتایج تحلیل کواریانس چندمتغیره در جدول ۲، سطح معناداری گروه برابر ۰/۰۴۴ (P<۰/۰۵) اســـت بنابراین آموزش صـــداقت پس از کنترل نمرات پیش‌آزمون، باعث شده است که میانگین گروه آزمایش نســـبت به گروه کنترل حداقل در یکی از متغیرهای عاطفی، روانشـــناختی، عقلانی، جنســـی، بدنی، معنوی، زیباشناختی و اجتماعی به طور معناداری متفاوت باشد. بنابراین اثر گذاری آموزش صـــداقت بر تمام ابعاد صمیمیت زناشویی تایید نشد.

طبق یافته‌های جدول ۳، ســـطح معناداری گروه برابر ۰/۰۰۶ (P<۰/۰۵) اســـت بنابراین پس از کنترل کردن نمرات پیش‌آزمون، آموزش صـــداقت‌ورزی باعث شـــده است که میانگین روان‌شناختی در گروه آزمایش به‌طور معناداری بیشتر از گروه کنترل شود. به طوریکه ۲۶/۷ درصـد از واریانس مشـاهده شـده در میزان صـمیمیت روانشناختی ایجاد شده در زوجین ناشی از آموزش بوده است.

طبق یافته‌های جدول ۴، ســـطح معناداری گروه برابر ۰/۰۰۳ (P<۰/۰۵) اســـت بنابراین پس از کنترل کردن نمرات پیش‌آزمون، آموزش صداقت باعث شد میانگین صـــمیمیت جنســـی در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه کنترل شود. به طوریکه ۲۹/۷ در صد از واریانس مشاهده شده در صمیمیت جنسی ناشی از آموزش بوده است.

طبق یافته‌های جدول ۵، ســـطح معناداری گروه برابر ۰/۰۲۱ (P<۰/۰۵) اســـت بنابراین پس از کنترل کردن نمرات پیش‌آزمون، آموزش صداقت باعث شده است که

جدول ۲- نتایج اثر پیلای (آزمون تحلیل کواریانس چندمتغیری) برای مؤلفه‌های صمیمیت

متغیر	مقدار	آماره آزمون F	درجه‌آزادی فرضیه	درجه‌آزادی خطا	سطح معناداری	مجذوراتا
گروه	۰/۶۹۲	۳/۰۸۴	۸	۱۱	۰/۰۴۴*	۰/۶۹۲
عاطفی	۰/۵۶۵	۱/۷۸۶	۸	۱۱	۰/۱۸۴	۰/۵۶۵
روانشناختی	۰/۷۳۳	۳/۷۸۱	۸	۱۱	۰/۰۲۲*	۰/۷۳۳
عقلانی	۰/۲۴۷	۰/۴۵۱	۸	۱۱	۰/۸۶۶	۰/۲۴۷
جنسی	۰/۵۷۲	۱/۸۴۰	۸	۱۱	۰/۱۷۲	۰/۵۷۲
بدنی	۰/۵۰۰	۱/۳۷۴	۸	۱۱	۰/۳۰۶	۰/۵۰۰
معنوی	۰/۴۰۷	۰/۹۴۵	۸	۱۱	۰/۵۱۹	۰/۴۰۷
زیباشناختی	۰/۲۰۶	۰/۳۵۸	۸	۱۱	۰/۹۲۲	۰/۲۰۶
اجتماعی	۰/۳۹۷	۰/۹۰۵	۸	۱۱	۰/۵۴۵	۰/۳۹۷

* معناداری در سطح خطای ۵ درصد

جدول ۳- نتایج آزمون تحلیل کواریانس (آنکوا) تاثیر آموزش مولفه‌های صداقت بر صمیمیت روانشناختی

منبع تغییرات	جمع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار F	سطح معناداری	مجذور ضریب اتا	توان آزمون
گروه	۳۷/۲۶۰	۱	۳۷/۲۶۰	۹/۱۰۵	۰/۰۰۶*	۰/۲۶۷	۰/۸۲۶
نمره پیش آزمون صمیمیت روانشناختی	۲۲۷/۶۳۸	۱	۲۲۷/۶۳۸	۵۵/۶۲۵	<۰/۰۰۱*	۰/۶۹۰	۱/۰۰۰
خطا	۱۰/۳۰۹	۲۵	۴/۰۹۲				

* معناداری در سطح خطای ۵ درصد

جدول ۴- نتایج آزمون تحلیل کواریانس (آنکوا) تاثیر آموزش مولفه‌های صداقت بر صمیمیت جنسی

منبع تغییرات	جمع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار F	سطح معناداری	مجذور ضریب اتا	توان آزمون
گروه	۴۹/۶۱۳	۱	۴۹/۶۱۳	۱۰/۵۳۹	۰/۰۰۳*	۰/۲۹۷	۰/۸۷۷
نمره پیش آزمون جنسی	۸۶/۷۴۰	۱	۸۶/۷۴۰	۱۸/۴۲۶	<۰/۰۰۱*	۰/۴۲۴	۰/۹۸۵
خطا	۱۱۷/۶۸۸	۲۵	۴/۷۰۸				

* معناداری در سطح خطای ۵ درصد

جدول ۵- نتایج آزمون تحلیل کواریانس (آنکوا) تاثیر آموزش مولفه‌های صداقت بر صمیمیت بدنی

منبع تغییرات	جمع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار F	سطح معناداری	مجذور ضریب اتا	توان آزمون
گروه	۲۶/۸۹۶	۱	۲۶/۸۹۶	۶/۰۵۲	۰/۰۲۱*	۰/۱۹۵	۰/۶۵۷
نمره پیش آزمون بدنی	۱۰۳/۶۲۵	۱	۱۰۳/۶۲۵	۲۳/۳۱۶	<۰/۰۰۱*	۰/۴۸۳	۰/۹۹۶
خطا	۱۱۱/۱۰۷	۲۵	۴/۴۴۴				

* معناداری در سطح خطای ۵ درصد

میانگین صمیمیت بدنی در گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از گروه کنترل شود. به طوریکه ۱۹/۵ درصد از واریانس مشاهده شده در صمیمیت بدنی ناشی از آموزش بوده است. طبق یافته های پژوهش مولفه‌های صمیمیت معنوی، زیباشناختی، اجتماعی، عاطفی و عقلانی معنادار نشد.

بحث

این پژوهش با هدف سنجش اثر بخشی آموزش صداقت‌ورزی زناشویی بر ارتقای صمیمیت زناشویی و خانوادگی از دیدگاه احادیث معصومین علیهم السلام انجام شد. نتایج نشان داد آموزش صداقت‌ورزی بر افزایش معنادار متغیرهای صمیمیت روانشناختی، جنسی و بدنی موثر است. این نتیجه با پژوهش کوبیاک (Kubiak) و همکاران (۲۰۱۹) (۱۳) همسو است که صداقت را باعث استحکام روابط زناشویی و خانوادگی می‌دانند. با نظر برتونی (Bertoni) و همکاران (۲۰۲۴) (۱۱) همسو است که صداقت را باعث ایجاد اعتماد، زندگی صلح آمیز و صمیمانه می‌داند. با نظر موون (Moon) (۲۰۲۱) (۱۰) همسو است که آموزش صداقت وگفتگوهای صادقانه و پربار با افراد مهم زندگی را موثر بر ابعاد رابطه می‌داند. با نظر تالمایر (Thalmayer) و همکاران (۲۰۱۸) (۶) همسو است چونکه صداقت را یکی از ده نیاز عاطفی و محرک عشق و باعث ایجاد تنظیمات لازم جهت سازگاری زوجین از جمله صمیمیت در رابطه می‌دانند. با گفته امرسون (Emerson) و همکاران (۲۰۲۱) (۴) همسو است که صداقت با همسر را مقدمه اعتماد کردن به همسر در افشای کامل هیجانات، افکار، گفتار و رفتار و صمیمی شدن می‌دانند. با گفته بادوال (Badoual) و همکاران (۲۰۲۲) (۸) همسوست زیرا صداقت را ستون یکپارچگی اخلاقی دانسته‌اند که به طور پیچیده با اعتماد، انسجام اجتماعی، روابط بین فردی و صمیمیت آمیخته شده است و فرهنگ مسئولیت‌پذیری، فراگیری و ارزش‌های مشترک را پرورش می‌دهند. صداقت ارتباطات واقعی را تقویت می‌کند و افراد را قادر می سازد افکار، احساسات و آسیب پذیری‌های خود را آشکارا بیان کنند. این شفافیت درک عمیق‌تر و همدلی را پرورش می‌دهد و تار و پود پیوندهای بین‌فردی را تقویت می‌کند. با نظر آپچروچ (Upchurch) (۲۰۲۳) (۲) همسو است که معتقد است عدم صداقت ایجاد کننده موانعی برای حقیقت مشترک بین شرکاست و صمیمیت را مهار می‌کند. با نظر امرسون (Emerson) و همکاران (۲۰۲۱) (۴) همسو است چونکه معتقدند یکی از ارکان مهم صمیمیت، آشکار ساختن خودمان برابر دیگری است و این آشکار سازی، راستی درگفتار و عمل را می‌طلبد و با دروغ سازگار نیست. در واقع صداقت روانشناختی و بدنی و جنسی بالاترین سطح آشکار سازی را می‌طلبد. نتایج پژوهش با نظر نهو (Nho) و همکاران (۲۰۲۲) (۱) همسو است که معتقد است برای صمیمی بودن، باید بسوی ارتباط صادقانه، کاملتر و صبورانه‌تر حرکت کنید. با نظر ملیلو (Mlilo) و همکاران (۲۰۲۰) (۷) همسو است چونکه معتقداست صداقت وصراحت، محبت، ارضای جنسی،گفتگو، همراهی در تفریحات، جذابیت جسمی، حمایت مالی، حمایت خانوادگی، تعهد خانوادگی وتحسین از نیازهای مهم عاطفی انسانها درازدواج است و بدون صداقت، تنظیماتی که برای ایجاد سازگاری در ازدواج مهم است، قابل انجام نیست. با نظر ژائو (Zhu) و همکاران (۲۰۱۸) (۵) همسو است که معتقد است در سایه صداقت در روابط زناشویی، ارتباط عاطفی و عاشقانه بصورت خودافشایی، اعتماد متقابل، اعتبار سنجی، همدلی و

پذیرش مؤثراتفاق می‌افتد. همچنین با نظر سالاری‌فر (Wolf) و همکاران (۲۰۲۲) (۱۴) همسو است، چونکه صداقت را زمینه اعتماد و برقراری رابطه‌ای مستحکم می‌داند. با نظر فارست (Forest) و همکاران (۲۰۲۳) (۱۵) همسو است زیرا معتقد است وقتی صداقت بر فضای خانواده حاکم شود، یکدلی و صمیمیت بر روابط اعضای خانواده، حاکم خواهد شد وکینه‌ها وکدورت‌هایی که از بی‌اعتمادی‌ها و بی‌صداقتی حاصل می‌شود برطرف می شود.

در تبیین انگیزه قوی صداقت‌ورزی راستگویان و راست کرداران می‌توان گفت گرایش آنان به صداقت مقابل دیگران و همسر شان بدلیل دریافت حس اعتماد و احترام از همدیگر و شخصیت متعادل و با سلامت افراد صادق و نفع رسانی به خود و مردم، مراقبت‌گری، انصاف و فضیلت وجودی آنان و ادای مسئولیت، محبت و دوستی می‌باشد (۱۳).

عدم معنادارشدن متغیرهای صمیمیت معنوی، زیباشناختی، اجتماعی، عاطفی و عقلانی با دلایل مختلفی قابل تبیین است. یک عامل اصلی بروز مناسب هیجانات از جمله صمیمیت به دوران کودکی و خانواده و اجتماع و فرهنگ بر می‌گردد در حالیکه بسیاری از زوجین در فرهنگها و جوامع مختلف از بروز علنی ابعاد صمیمیت بهم اجتناب می‌کنند (۱۳) و در تعلیمات رسمی بسیاری از مراکز تعلیم و تعلم نیز این مهم آموخته نمی‌شود، بهمین جهت ممکن است این صمیمیت کم رنگ درسنجش حاضر اثر گذاشته باشد. از طرفی با آموزش صداقت‌ورزی در چند جلسه‌ی مختصر نمی‌توان شخصیت شکل گرفته افراد طی سالیان زیاد را متحول نمود (۱۳). دلیل دیگر این است که صمیمیت با همسر مستلزم صرف وقت برای همدیگر و درکنار هم بودن است و هرگونه محدودیت زمانی می‌تواند از صمیمیت بکاهد.

نتیجه‌گیری

آموزش صداقت‌ورزی به زوجین تأثیر مثبتی بر افزایش صمیمیت کلی میان آن ها دارد و می‌تواند حداقل یکی از ابعاد هشت‌گانه صمیمیت زناشویی را بهبود بخشد. افزایش صداقت در روابط زناشویی منجر به تقویت اعتماد و درک متقابل میان همسران شده و کیفیت ارتباطات آن‌ها را ارتقا می‌دهد. این امر می‌تواند از تعارضات ناشی از سوءتفاهم بکاهد و به پایداری بیشتر رابطه کمک کند. همچنین، تقویت صداقت میان زوجین زمینه‌ساز ایجاد محیطی امن و حمایت‌کننده در زندگی مشترک خواهد بود. نتایج پژوهش حاضر بر اهمیت گنجاندن آموزش صداقت‌ورزی در برنامه‌های مشاوره زناشویی تأکید دارد.

ملاحظات اخلاقی

مقاله حاضر زیر نظر کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی شهر و با کد اخلاقی به شناسه IR.IAU.KHSH.REC.1402.108 انجام گرفته است.

مشارکت نویسندگان

فاطمه جوادزاده شهشهانی نگارش مقاله و محمد مسعود دیاریان ویراستاری مقاله را برعهده داشتند و مصطفی خانزاده داده‌ها را تجزیه، تحلیل و محمد علی افخمی اردکانی آن را تفسیر کرد.

References

1. Nho JH, Kim SR, Choi WK. Relationships among sexual function, marital intimacy, type D personality and quality of life in patients with ovarian cancer, with spouses. Eur J Cancer Care (Engl). 2022;31(6):e13760.
2. Upchurch GR Jr. Joy and Community in Surgery. Am Surg. 2023;89(8):3357-3360.
3. Kyegombe N, Stern E, Buller AM. "We saw that jealousy can also bring violence": A qualitative exploration of the intersections between jealousy, infidelity and intimate partner violence in Rwanda and Uganda. Soc Sci Med. 2022;292:114593.
4. Emerson AJ, Harris SM, Ahmed FA. The impact of discernment counseling on individuals who decide to divorce: experiences of post-divorce communication and coparenting. J Marital Fam Ther. 2021;47(1):36-51.
5. Zhu J. 'Unqueer' kinship? Critical reflections on 'marriage fraud' in mainland China. Sexualities. 2018;21(7):1075-1091.
6. Thalmayer AG. Personality and mental health treatment: Traits as predictors of presentation, usage, and outcome. Psychol Assess. 2018;30(7):967-977.

7. Mlilo P, Dziva C, Moyo VP, Ndondo NL, Ndlovu Z, Muyambo N. "Growing up and growing old with HIV": HIV+ adolescents' experiences of disclosing statuses to romantic partners in Bulawayo, Zimbabwe. Afr J AIDS Res. 2020;19(4):312-322.
8. Badoual C. Pathologie et intimité [Pathology and intimacy]. Ann Pathol. 2022;42(1):1. French.
9. Farajkhoda T, Kamali Zarch M, Najafihedeshi S. Strategies to meet marital intimacy needs in women infected with coronavirus 2019: A framework qualitative content analysis research. Int J Reprod Biomed. 2023;21(9):723-736.
10. Moon KJ, Chung ML, Hwang SY. The Perceived Marital Intimacy of Spouses Directly Influences the Rehabilitation Motivation of Hospitalized Stroke Survivors. Clin Nurs Res. 2021;30(4):502-510.
11. Bertoni S, Klaes C, Pilacinski A. Human-Robot Intimacy: Acceptance of Robots as Intimate Companions. Biomimetics (Basel). 2024;9(9):566.
12. Moore B, Nelson RH. Moral Intimacy, Authority, and Discretion. Am J Bioeth. 2020;20(2):66-68.
13. Kubiak R. The right to intimacy of minors in the practice of pediatric endocrinologists. Pediatr Endocrinol Diabetes Metab. 2019;25(4):216-233.
14. Wolf T, Nusser L. Maintaining intimacy during the COVID-19 pandemic. Appl Cogn Psychol. 2022;36(4):954-961.
15. Forest AL, Sigler KN, Bain KS, O'Brien ER, Wood JV. Self-esteem's impacts on intimacy-building: Pathways through self-disclosure and responsiveness. Curr Opin Psychol. 2023;52:101596.